

Zee en zeegaten

Afkortingen

KB	Koninklijke Bibliotheek
GA	Gemeentearchief
GrA	Groninger Archieven
MBH	Museum 't Behouden Huys, West-Terschelling
MMR	Maritiem Museum Rotterdam
MTH	Museum Tromp's Huys Vlieland
NA	Nationaal Archief Den Haag
NHA	Noord-Hollands Archief
NSA	Nederlands Scheepvaartmuseum Amsterdam
RAU	Rijksarchief Utrecht
RWT	Rijkswaterstaat Terschelling
UBA	Universiteitsbibliotheek Amsterdam
UBG	Universiteitsbibliotheek Groningen
UBL	Universiteitsbibliotheek Leiden
UBL BN	Collectie Bodel Nijenhuis (UBL)
UBU	Universiteitsbibliotheek Utrecht
UBW	Universiteitsbibliotheek Wageningen

UU FRW	Universiteit Utrecht Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen
WFM	West-Fries Museum Hoorn
ZA	Zeeuws Archief, Middelburg

Beschrijving van de kaarten

- Jaartal: soms op de kaart, maar vaak uit andere bronnen afgeleid
- Actoren: tekenaar en evt. coauteurs, uitgever; voor biografische gegevens van de actoren, zie Donkersloot-de Vrij, *Repertorium van Nederlandse Kaartmakers 1500-1900*, 2003; hier heb ik een worddocument van; het zou goed zijn om een koppeling tussen dit document en onderstaande tabel aan te brengen
- Beschrijving:
 1. Titel: gebiedsomschrijving; cursief=titel die voorkomt op het kaartblad;
 2. Beschrijving van vervaardigingstechniek (manuscript of gedrukt), afmeting (hxb; indien twee afmetingen, dan afmeting binnen kaderlijnen en het hele kaartblad), schaal (indien in roeden, mijlen etc. dan aangegeven), oriëntatie (alleen indien noorden niet bovenaan)
 3. Annotaties over herkomst, doel, kenmerken, etc.
- Toegang:
 1. Verblijfplaats: archief, museum of particuliere verzameling, incl. catalogus- of inventarisnr.
 2. Literatuur
 3. Online toegang

Jaartal	Actoren	Beschrijving	Toegang
ZEE EN/OF ZEEGATEN			
1543, 1558 (3 ^e druk)	Tekenaar: Cornelis Anthonisz. – Tekenaar, graveur, houtsnijder, uitgever. Werkzaam vanaf ongeveer 1527 in Amsterdam Houtsnijder: Arnold Nicolai – werkzaam in Antwerpen (rond 1550), o.a. voor Chr. Plantijn	Kaart van zeegaten, eilanden en kusten van Vlaanderen tot in Noorwegen en Zweden Titel: <i>Caerte van Oostland</i> (1543)	
1549	?	Metings- en lodingskaart voor de scheepvaart, gebaseerd op verkenningen van 1549	KB Brussel, ms. 21758, fol. 14-vo; zie ook: KB Brussel, ms. B29166; beide mss. waarschijnlijk de basis voor druk <i>Die Caerte van der Oost en West Zee</i> (ca. 1588) en voor P. Jansz., <i>Die Caerte van der Oost ende Westzee</i> (1594); zie onder. Literatuur: Lang (1971/72), 53-58
1583	Tekenaar: Lucas Joes Aurigariu (Lucas Jansz. Waghenaer) - Aanvankelijk stuurman, vestigde hij zich in 1579 permanent aan de wal, werd belastingambtenaar in Enkhuizen (tot januari 1582)	Kaart van Vlie, Marsdiep en Zuiderzee, met zandplaten en ondiepten Gedrukt, 32x50 (40x55), schaal ca. 1:250.000, het noorden linksonder Zeekaart. Maakt deel uit van de zeemansgids <i>Spiegel der Zeevaerdt</i> van Waghenaer (1584). Her en der, m.n. in de	MBH K2 (origineel), K2b (facs.); UBL BN VII-9-21; UU FRW kaartenverzameling (facs.) Literatuur: Schoorl (2000), p. 780-781), Zwaal (1989), 29, 36; Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 10

	<p>en hield zich bezig met het samenstellen van zeemansgidsen en het vervaardigen van zeekaarten. Een kaart van Enkhuizen (1577) is zijn oudst bekende cartografische werk. Zijn zeekaarten werden meestal gegraveerd door Joh. I van Doetecum en in atlassen en zeemansgidsen uitgegeven door Chr. Plantijn en Cornelis Claesz. Befaamd is met name zijn <i>Spiegel der Zeevaert</i> (eerste editie 1584) en <i>Thresoor der Zeevaert</i> (eerste editie 1592).</p> <p>Graveur: Joannes à Doetecum (Jan van Doetecum)</p> <p>Uitgave: Christoffel Plantijn, Leiden, 1584</p>	<p>vaargeulen zijn dieptecijfers geplaatst. Lange tijd het voorbeeld geweest voor latere zeekaarten, zoals Albert Hayen (<i>Amsterdamsche Zee-caerten</i>, 1585), Willm Jansz. Blaeu, de Van Keulens, etc. De kaart in 1583 aan stadbestuur van Enkhuizen opgedragen.</p>	
ca. 1588	<p>Tekenaar: Goeyvaert (Govaert) Willemsen van Hollesloot</p> <p>Uitgave: Peeter Jansen,</p>	<p>Twee zeekaarten van het Vlie</p> <p>1. Gedrukt, houtsnede, gekleurd, 22x16,5, schaal ca. 1:370.000, het zuidoosten boven</p>	<p>Exemplaar <i>Die Caerte vande Oost ende West Zee</i> (1588): MMR, inv. nr. Atlas 27.</p> <p>Literatuur 1: Berhman (1906), 6; Koeman</p>

	Harlingen (1588)	<p>2. Gedrukt, houtsnede, gekleurd, 22x16, schaal ca. 1:400.000, het zuiden boven</p> <p>Kaarten uit de zeemansgids <i>Die Caerte vande Oost ende West Zee</i> (1588).</p> <p>Beide kaarten tonen de Vliestroom en de vaargeul langs de Friese kust tot aan Enkhuizen. Betonning is ingetekend. De Wadden zijn aangegeven van Vlieland tot aan Terschelling.</p> <p>Anders dan kaart 1 geeft kaart 2 twee zandplaten aan: tussen Pieterszand en Vlieland en noordoostelijk van Vlieland. De laatste plaat wordt <i>Stortemelck</i> genoemd (zoals ook de vaargeul tussen de plaat en Vlieland). Volgens het bijschrift van kaart 1 gaat het hier om een sterk verouderde kaart.</p>	<p>(1967-1971), Wil 2; Schilder (2003b), 37-41; Walsmit (2009), V1 (556-558)</p> <p>Literatuur 2: Berhman (1906), 5; Koeman (1967-1971), Wil 2; Schilder (2003b), 41; Walsmit (2009), V2 (559-560)</p>
ca. 1594	<p>Tekenaar: Goeyvaert (Govaert) Willemsen van Hollesloot</p> <p>Uitgave: Peeter Jansen, Harlingen (1594)</p>	<p>Zeekaart van Marsdiep en Vlie, inclusief het Eierlandse Gat</p> <p>Gedrukt, houtsnede, gekleurd, 21,5x18,5 (33x21,5), schaal ca. 1:400.000, het zuiden boven</p> <p>Kaart met uitgebreide zeilaanwijzingen van Govaert Willemsen van Hollesloot. Deze kaart staat in de zeemansgids <i>Die Caerte vande Oost ende West Zee</i> (1594), die kaarten en zeilbeschrijvingen bevat. De kaart is gekopieerd naar Lucas Jansz. Waghenaer (1583).</p> <p>Kaart toont het deel van de Zuiderzee ten noorden van de lijn Enkhuizen-Hemelum. De Wadden aangegeven van Huisduinen tot aan Terschelling. Eierland en Huisduinen zijn nog eilanden.</p>	<p>NSA, A-III-2-173; UBA, inv. nr. OTM: O 60-549</p> <p>Literatuur: Burger (1911), 69-79; Koeman (1964), 16-17; Schoorl (1973), 70; (1975), 242; (1976), 18; Schilder 2003b, 37-41; Walsmit (2009), MV 1, 518-519</p>

		Het Stortemelk is betond en bevaarbaar met een diepte van ca. 4 à 5 vadem. Boven de kaart staan vier profielen van Ameland en Terschelling	
1608	Tekenaar en uitgever: Willem Jansz. Blaeu (1571-1638)-Astronoom, cartograaf, globe- en instrumentmaker, auteur van zeemansgidsen, drukker, uitgever, boekverkoper. Hij was de stichter van de beroemde firma Blaeu in Amsterdam.	Kaart van Zuiderzee, met het Vlie en Texel, met wadplaten, geulen, diepten en ondiepten Gedrukt, 24,5x55, schaal 1:375.000, het noorden links Zeekaart, opgenomen in zeemansgids <i>Licht der Zeevaart</i> (1608), waarvan tot 1637 minstens twintig edities verschenen (incl. Franse en Engelse)	RAU TA 275; MBH K15 Koeman (1967-1971, IV), 80; Schoorl (2000), 797; Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 14;
Waarsch. 1623	Tekenaar: Willem Jansz. Blaeu (1571-1638) – astronoom, cartograaf, globe- en instrumentmaker, auteur van zeemansgidsen, drukker, uitgever, boekverkoper. Stichter van de beroemde firma Blaeu in Amsterdam. Cartograaf van de VOC (1633-1638). Examinator van de VOC-stuurlieden van de kamer Amsterdam.	Kaart van het Vlie en het Amelander Gat, met wadplaten, geulen, diepten en ondiepten Gedrukt, 25,5x36, schaal ca. 1:125.000 2 Duitse mijlen = 12,1 cm), het noorden onder Eerste zeekaart met wateren rondom Terschelling op een apart blad. Soortgelijke kaart later door Jacob Aartsz. Colom en Pieter Goos uitgegeven, resp. vermoedelijk 1645 en 1658). Kaart opgenomen in Blaeu's zeemansgids <i>Zeespiegel</i> , waarvan in de periode 1623-1655 verschillende edities verschenen. Wat de platen, geulen en diepten betreft is er veel verschil met Blaeu's kaart van de Zuiderzee uit 1608 (zie boven).	NSA A III-2-239 (vijfde kaart in de Engelse editie van de <i>Zeespiegel</i> uit 1625); MBH K1; UBL BN Atlas 305 krt. 5 (uitg. J. Blaeu, 1643) Literatuur: Koeman (1967-1971, IV), 80; Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 15
1641	Tekenaar: anoniem	Kaart van zeegaten tussen Terschelling en Vlieland	UBA 73-01-05; MBH K19 (foto)

		<p>manuscript, gekleurd, 51x72, schaal 6 Duitse mijlen (= 29 cm), het noorden links</p> <p>Gedetailleerde zeekaart gemaakt op basis van loodsgegevens, met kompaslijnen, met nadruk op vertakkingen van het Vlie, met namen van de diverse wadgeulen en –platen en met nadere verklaring van de ondiepten in de legenda.</p>	<p>Literatuur: Lang (1976), 245; Schoorl (2000), 798, 801; Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 16</p>
<p>Waarsch. 1645</p>	<p>Uitgever: Jacob Aertsz. Colom (1600-1673) – graveur, drukker, uitgever, globemaker</p>	<p>Kaart van het Vlie en het Amelander Gat</p> <p>Gedrukt, 24,5x55, schaal ca. 1:140.000, het noorden linksonder</p> <p>Zeekaart, waarschijnlijk voor het eerst verschenen in de Engelse vertaling van Coloms zeeatlas <i>Upright Fyrie Colomne</i> uit 1645, waarvan de Nederlandse editie in 1652 werd uitgegeven. De bovenste helft van het blad wordt ingenomen door <i>Pas caarte van de Zuyder-zee en Vliestroom</i> (7,5x17) Er zijn enige verschillen met de zeekaart van Blaeu uit 1623, m.n. bij het Vlie en Griend.</p> <p>In de kaartenverzameling van UBA (nr. 73-16-07) bevindt zich een ongedateerde manuscriptkaart van de hand van J.A. Colom. Het betreft een kaart van Vlie en de kust van Vlieland met 'Crake Sandt'. Deze kaart kan er op duiden dat Colom voor de zijn kaart van 1645 zelf opnamen heeft gemaakt. Dat zou kunnen blijken uit vergelijking van de beide kaarten.</p>	<p>NSA, A III 274 (in de Nederlandse editie van Coloms zeeatlas <i>De groote lichtende vyerighe colom</i> uit 1652)</p> <p>Koeman (1967-1971, IV); Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 17</p>
<p>1658</p>	<p>Uitgever: Pieter Goos (1615/16 – 1675) - Graveur, drukker, uitgever. Zoon van Abraham Goos. Werkzaam in Amsterdam.</p>	<p>Kaart van het Vlie en het Amelander Gat</p> <p>Gedrukt, 43x25, schaal ca. 1:155.000, het noorden linksonder</p> <p>Zeekaart door Goos opgenomen in zijn zeemansgids <i>Lichtende colomne ofte zeespiegel</i> (1658). Rechterdeel van een</p>	<p>MBH K3 (origineel) en enkele reproducties</p> <p>Koeman (1983), 211; Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 18</p>

		<p>atlaskaartblad met rechtsonder nr. 4. Het linkerblad betreft het gebied van de Eemsmonding.</p> <p>In jaren '70 heeft Museum 't Behouden Huys een herdruk (44x27) in de handel gebracht.</p>	
1676	<p>Tekenaar: Jan Dirksz. Zoutman (Soutman) (1613/14-1679) – Landmeter, kaartinkleurder. Werkte samen met Jan Heymenberch (1662-1670)</p>	<p>Kaart van Oost-Vlieland, het Vlie en West-Terschelling</p> <p>manuscript, gekleurd, 46x120 (49x125), schaal 350 Rijnlandse roeden (= 11,5 cm), het noorden rechtsboven</p> <p>Geen dieptegegevens. Doel van de kaart onbekend.</p>	<p>UBA 25-20-03 (kopie, gemaakt in 1676 door de Amsterdamse landmeter Nicolaas van der Heijde (23x60/35x65), die opgevouwen voorkomt in een atlas factice van J. Covens en C. Mortier, nr. I-2-A-5/kaart 12); UBL BN Port 32 N 73 (kopie, gekleurd, 35 × 27, door M. Walraven naar de kaart uit 1676, gedrukt in 1718); MBH K276 (foto)</p> <p>Literatuur: Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 20</p>
1680-1690	<p>Tekenaar: Joan II Blaeu (1650 – 1712) - Drukker, uitgever, advocaat. Zoon van Joan I Blaeu. Na de dood van zijn vader in 1673 cartograaf van de VOC tot 1704 (daarna bewindhebber van de VOC tot zijn dood).</p>	<p>Paskaart van het Vlie e.o. , met de eilanden Terschelling en Vlieland</p> <p>manuscript, gekleurd, 72,1x49,4 (79x55,5), schaal ca. 1:70.000</p> <p>Waarschijnlijk afkomstig uit kaartenarchief VOC. Schoorl dateert de kaart in jaren tachtig 17^e eeuw op basis van de situatie van de geulen en platen tussen Vlieland en Terschelling. Kaart bevat waardevolle informatie over platen en geulen, terwijl het eiland Terschelling onjuist is weergegeven. Rijksprentenkabinet bezit</p>	<p>UBL BN VII-10-1; Rijksprentenkabinet, Amsterdam, Atlas Ottens 7-3; MBH K276 (foto)</p> <p>Literatuur: Koeman (1983), 217; De Vries (1989), 95-96); Schoorl (2000), 802-803; Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 22</p>

		een soortgelijke kaart van het Marsdiep. (Is dat de kaart van Bleuse, Harinckhuijsen en Twuyver?)	
ca. 1688	<p>Tekenaar: Abram Bleuse (Bluze, Bluzé) – Landmeter, geadmitteerd in Holland (1676). Secretaris en kastelein van de Hondsbosse</p> <p>Tekenaar: Isaac(q) (Abrahamus) Harinckhuijsen (Haringhuyzen) – Landmeter, geadmitteerd in Holland (1669)</p> <p>Tekenaar: Adriaen van Twuyver – Landmeter, geadmitteerd in Holland (1673)</p>	Kaart van Marsdiep	
1688	Idem	<p>Kaart van het Oost-Vlieland, Vlie en West-Terschelling</p> <p>manuscript, gekleurd, 40x30 (42x32), schaal 900 Rijnlandse roeden (= 10 cm), het noorden linksboven</p> <p>Zonder diepteaanduiding en betonning. Accent valt op de wadplaat Den Abt. Gemaakt n.a.v. de 'Inspectie zeegaten en kusten', waarvan rapport op 30 mei 1688 werd uitgebracht (zie resoluties Staten van Holland en West-Friesland, NHA aanwinsten 301, nr. 5). Metingen door de drie landmeters o.a.</p>	<p>NA VTH 2716; NHA Rijkswaterstaat 1202; GA Amsterdam</p> <p>Literatuur: Schoorl (1973), 534; Donkersloot-de Vrij (1981), nr. 3; Zwaal (1986-3), 108-113, en (1989), 56, 57; Schoorl (2000), 850; Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 23.</p>

		vanaf de Brandaris uitgevoerd. Karteringswerk van aantekeningen voorzien door Abbestee. Achtergrond van het rapport is de problematische situatie van West-Terschelling; ca. 90 m. van het dorp was in de jaren ervoor weggeslagen. Er zouden hoofden moeten worden aangelegd, maar in 1689 oordeelde een nieuwe commissie dat dit onmogelijk was. Ingrepen werden uitgesteld.	
1695	<p>Tekenaar: Pieter Willemsz. Muller (1670-1735) – Landmeter, secretaris van Callantsoog. Betrokken bij de kustverdediging van Den Helder-Texel (1727-1735)</p> <p>Tekenaar: Adriaan Harmensz. Wentel (...-1706) – Vader van Jan Adriaensz. Wentel. Landmeter en opziener van 's Lands Werken te Huisduinen en Den Helder (1688-1706)</p>	Kaart van Marsdiep	
1695	Tekenaar: anoniem (misschien Jan van Petersom Hansz. en/of Adraan Hermansz. Wentel)	<p>Kaart van Amelandergat met klein deel van Oost-Terschelling en West-Ameland</p> <p>manuscript, gekleurd, 34x52, schaal één uur gaans (=12 cm)</p> <p>Dieptecijfers gegeven in voeten. Volgens Schoorl van de hand van Wentel of Petersom Hansz., van wie bekend is dat zij samen</p>	<p>NHA A(492.718 Ter 2), nieuw nummer 1405</p> <p>Literatuur: Stiphout (1998); Schoorl (2000), 768, 822, 851; Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 24</p>

		Oos-Terschelling in kaart brachten in 1695. Stiphout laat zien dat de tekst van de meting en de kaartvervaardiging in Wentels rapport van 25 april 1695 staat. De kaart zelf noemt Stiphout niet. Misschien is de hier beschreven kaart een contemporaine kopie.	
ca. 1700	Tekenaar: Zeger Wolfsen (Wolfzen) - Landmeter	Kaart van West-Vlieland e.o.	
1702	Tekenaar: Pieter Willemsz. Muller Tekenaar: Adriaan Wentel	Kaart van West-Terschelling, met stranden, kapen, vuurbakens, gronden en dieptes manuscript, gekleurd 58,5x38 (60x40), schaal 300 Zijpse roeden (= 11,5 cm), het noorden rechtsboven Dieptecijfers in vijf rijen in de wadgeul ten zuidwesten van het dorp. Opdracht gegeven aan landmeters Wentel (opziener van 's-Lands Werken in Den helder) en Muller (secretaris van Callantsoog) om de situatie op te meten, dit i.v.m. erosie van de kust, waardoor het dorp in zee dreigde te verdwijnen (zie NHA, archief Gecommitteerde Raden van West-Friesland en het Noorderkwartier, 13 A1). Rapport van de landmeters stelt voor om ten minste vijf hoofden aan te brengen. In de notulen van de Gecommitteerde Raden (sept. 1702, fol 205) staat vermeld dat de landmeters een kaart bij hun rapport leverden. Dat moet deze of volgende kaart zijn.	UBL, BN 32-95; MBH K224 (foto) Literatuur: Zwaal (1989), 58, 60-61, 101, 117; Schoorl (2000), 853-857, 860, 886, 888; Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 25
1702	Idem	Idem manuscript, ongekleurd, 55x31, zonder schaal, het noorden rechtsboven	NHA, collectie Rijkswaterstaat 967 Literatuur: Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 26

		Draagt het karakter van veldwerk-exemplaar. Heeft directe relatie met voorgaande kaart. Weergegeven meetlijnen laten zien dat metingen plaatsvonden vanaf vuurboeten, kapen, Brandaris en Wolmerum. Titel en jaartal van de kaart staan op achterzijden.	
1708	Tekenaar: anoniem [Nicolaas Witsen? (1641-1717)-redacteur, geograaf, verzamelaar , burgemeester en raad van Amsterdam]	<p>Kaart van het Vlie e.o. tot en met Harlingen</p> <p>Manuscript, gekleurd, 48x61 (53x65), schaal ca. 1:40.000, het noorden rechts</p> <p>Zeekaart met namen van vele wadplaten, aangeduid in voeten (rode cijfers) en vadems (zwarte cijfers), zonder kompaslijnen. De weergegeven situatie van het Vlie komt overeen met de bekende kaart van de Zuiderzee e.o (volgende kaart?). van Nicolaas Witsen, vandaar dat deze kaart wellicht aan hem moet worden toegeschreven. Dieptepeilingen vonden plaats in presentie van de heren commissarissen van de 'pilotage', Nicolaas Witsen (burgemeester en raad van Amsterdam), Dirk van Foreest (burgemeester van Hoorn), Joan Verbruggen (raad en burgemeester van Enkhuizen) en Joan Spiegelmaker (raad en burgemeester van Medemblik).</p>	<p>UBA 73-01-06; UBL BN VII-9-61 (oud nr. 32-75 (anonieme kopie met datum 1781); MBH K275 (foto)</p> <p>Literatuur: Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 27.1</p>
1708-1712	Idem	Kaart van zeegaten Noordzee-Zuiderzee (zelfde als vorige kaart?)	
1712/1720	Tekenaar: anoniem, maar manuscriptversies van Isaac de Graaf en Gerard van Keulen, en een gedrukte	<p>Kaart van Texel en het Vlie</p> <p>56x96 (68x108), schaal ca. 1:125.00, het noorden rechts</p>	<p>NSA (manuscriptversie van Isaac de Graaf); NSA (manuscriptversie van Gerard van Keulen); UBL BN VII-6-24 en VII-10-20; UBA 30-20-05, 30-20-06, 30-20-06a; NHA A (Texelstroom) 1; MBH K6 (UBL , UBA,</p>

	<p>versie van Jacob Keyser</p> <p>Isaac de Graaf (1667 – 1743): Zoon van Abraham de Graaf (examinator van stuurlieden van de VOC en WIC te Amsterdam). Van 1705-1743 cartograaf van de VOC van de kamer Amsterdam (als opvolger van Joan II Blaeu). Vervaardigde voor de VOC een kaartboek van Indië (1690-1700) dat als losse bladen bewaard wordt in het Algemeen Rijksarchief.</p> <p>Gerard van Keulen: Uitgever te Amsterdam. Runde het familiebedrijf Van Keulen (onder de naam 'weduwe G. Hulst van Keulen') van 1810-1823. Werd opgevolgd door J. Staats Bonen.</p> <p>Jacob Keyser - Graveur, tekenaar, werkzaam in Amsterdam en Almelo (eerste helft 18de eeuw). Hij werkte samen met Jan de Lat bij de vervaardiging van zakatlassen</p>		<p>NHA en MBH: de gedrukte versie van Jacob Keyser)</p> <p>Literatuur: Schoorl (2000), 803-804; De Vries (1989), 95; Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 27.2</p>
--	---	--	---

	(1734-1747).		
1722	<p>Tekenaar: Willem Vleertman - Landmeter.</p> <p>Tekenaar: Maurits (Mourits) Walraven - Landmeter</p> <p>Tekenaar: Jan Adriaensz. Wentel (1685-1727) - Landmeter en opziener van 's lands Werken te Huisduinen (1707-1727)</p> <p>Tekenaar: Pieter Willemsz. Muller (1670-1735) - Landmeter. Vader van Jan Wonder Muller (zie onder). Secretaris van Callantsoog. Betrokken bij de kustverdediging van Den Helder-Tessel (1727-1735)</p>	Kaart van West-Vlieland en het Eijerlandse gat	
1708-1710	<p>Tekenaar: Mathurin Guitet - zeeofficier in dienst van de Admiraliteit van Friesland in Harlingen</p> <p>Graveur: I. of J. van Thiel</p>	<p>Kaart van het Vlie tot Hamburg, met platen en zeegaten.</p> <p>Gedrukt, 37,5x90 (56x97,5), schaal ca. 1:300.000</p> <p><i>Nieuwe verbeterde Wad en Buyten kaart van het Vlie tot Hamburg, met alle des zelfs grond, gaten, enz.</i></p> <p>Guitet maakte deze kaart m.b.v. andere kaarten. De kaart wordt</p>	<p>UBL BN IV-15-14 en VII-6-18 (uitgave Loots), VII-6-19 (uitgave Hulst van Keulen), K77b (ingelijste facsimile uit 1961)</p> <p>Literatuur: Lang (1961) en (1976), 245; Koeman (1983), 218; Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 28</p>

	Uitgever: Joannes Loots te Amsterdam (1713), in zelfde jaar ook nog een verkleinde uitgave (28x52,5, schaal 1:640.000 – UBL BN VII-9-45); eind 18 ^e eeuw Gerard Hulst van Keulen; in 1961 een facsimile van uitgave Loots	door Lang geroemd. Weergave van de eilanden en de zeegaten echter niet geheel volgens de juiste verhoudingen; zeegaten te breed, eilanden doorgaans te klein. Meerdere uitgaven van de kaart bekend	
1748	Tekenaar: Robert - geograaf in dienst van de koning van Frankrijk	Het Marsdiep en de Texelstroom	Online toegang hetopenboek.nl/historischepagina.htm
1773	Tekenaar: ? Uitgever: Commissie tot het samenstellen en verbeteren der Zeekaarten	Kaart van het Zuidelijk gedeelte der Noordzee, strekkende van Dungeness tot Scarborough en van Calais tot de Wezer en Elbe' etc. , met kaartjes van o.a. de 'Vaarwaters en zeegaten van Texel, 1848', uitgegeven bij de Weduwe G. Hulst van Keulen, te Amsterdam, 1846, verbeterd in 1848. H. 83.5 cm, br. 127.5 cm - In 1916 overgebracht naar: C. de Waard, <i>Inventaris van kaarten en teekeningen</i> (Middelburg 1916	ZA, toegangsnr. 20: Middelburgsche Commercie Compagnie (MCC), inventarisnr. 2068 (oude orde: 1290)
1780 (of 1794?)	Tekenaar: Jan Olphert Vaillant - admiraliteitsofficier, hydrograaf. Schreef boeken over zeevaartkunde, uitg. door G. Hulst van Keulen.	Schetskaart van de rede in het Vlie, met platen en geulen Manuscript, gekleurd, 34x43,5 (37,5x48), schaal 1 Duitse mijl (=14,3 cm) Vaillant had kritiek op bestaande zeekaarten. Wellicht is dat de oorsprong van deze kaart. Het accent ligt op platen en geulen, met dieptecijfers. Het is niet duidelijk hoe deze kaart zich verhoudt tot de kaarten van het Vlie die in 1780 en 1786 door	UBL BN VII-9-23 (oud nr. 32-86), waarvan foto in NHA A (27 Vliestroom) 7 I-III; NSA Z Ila-1.89 (kopie met jaartal 1794); MTH (mogelijk een iets verkleinde kopie); MBH K198 Literatuur: Kok (1980), 12, 14, 17; Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 35

		Gerard Hulst van Keulen werden uitgegeven (zie onder)	
1780	Tekenaar: Thomas Poo - Tekenaar-hydrograaf, kapitein Uitgave: G. Hulst van Keulen, Amsterdam, 1780	Kaart van het Vlie Gedrukt, 39x53 (kaderlijn en bladrand vallen samen), schaal 1 Duitse mijl (=12,3 cm), het noorden links Alle aandacht ligt op het Vlie, met zandplaten en vaargeulen, diepte en betonning, alsmede vuurbakens op de eilanden. Rechtsboven een uitvoerige aanwijzingen over hoe men moet varen door het Vlie (getiteld: <i>Bericht, om zonder gevaar de Holle Poort intezeilen</i>)	UBL BN VII-9-22 (oud nr. 32-76) Literatuur: Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 36.1
1786	Tekenaar: anoniem Uitgave: G. Hulst van Keulen, Amsterdam, 1786	Nieuwe kaart van het Vlie Gedrukt, De weergave van wadplaten en slenken verschilt met die van bovenstaande kaart	UBL BN VII-9-77 (oud nr. 32-87); NA (vel 27) Literatuur: Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 36.2
ca. 1786	Tekenaar: J.P. Asmüs –	Kaart van het Vlie Asmüs vervaardigde rond 1786 kaarten van het waddengebied in opdracht van de Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit in Friesland	NA, VEL 26 Literatuur: Donkersloot-de Vrij (2002), onder nr. 36.2
ca. 1786	Tekenaar: anoniem (Asmüs?)	Duitse kaart van het Vlie	UBL BN VII-9-7 (oud nr. 32-77) Literatuur: Donkersloot-de Vrij (2002), onder nr. 36.2
1796	Tekenaar: Arnold Adriaan Buijskes (Buyskes, Buiskes)	Kaart van het Vlie, met deels Vlieland en Terschelling Manuscript, ongekleurd, 61x77 (66x83), schaal ¾ Duitse mijl (=	NA, VEL 28 Literatuur: Kok (1980), 13, 16; Guleij

	(1771-1831)- Marine-officier/hydrograaf	21,8 cm) De zwarte en rode dieptecijfers betreffen de situatie bij laag water. De zeekaarten van Buijskes zijn een voorbeeld van de vooruitgang van de Nederlandse maritieme kartografie, naar Frans voorbeeld	(1993), 33; Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 40
1796	Idem	Kaart van het Eijerlandse Gat	
1798	Idem	Kaart van het Amelander Gat, met deels Ameland en Terschelling Manuscript, ongekleurd, 61x94 (65x99), schaal 1200 Rijnlandse roeden (=25,7 cm) Nauwkeurige kaart. Dieptecijfers in rood en zwart.	NA, VEL 24 (VEL 25 is contemporaine, anonieme en verkleinde kopie van de kaart, 32x49) Literatuur: Kok (1980), 16; Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 41
1801-1807	Tekenaar: Jan Blanken Jansz. (1755-1838) – ingenieur-waterbouwkundige, vanaf 1798 bel;ast met waterstaatsbeheer en kartografie in Nederland, inspecteur-generaal van de Waterstaat (1808-1816)	Kaart(en) van Texelse zeegat	
1811	Tekenaar: Cornelis Boling	Kaart van de vaarwaters tussen de eilanden	Tresoar,kaartnr. 13.024 Literatuur: Donkersloot-de Vrij (2002), genoemd onder nr. 43
1812	Idem	Kaart van Terschelling e.o. Manuscript, ongekleurd, 53x80 (56x83), schaal 4000 Rijnlandse	Tresoar,..... kaartnr. 13.025 Literatuur: Donkersloot-de Vrij (2002), nr.

		<p>roeden (=12,9 cm; 14.000 mètres = 11,8 cm)</p> <p>Hoofddoel de weergave van de wadplaten en vaargeulen met hun diepten (aangegeven in rode cijfers), rondom de eilanden Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog.</p> <p>Verfransing van toponiemen.</p> <p>Zelfde type kaart, verkleind (45x62) uit 1814 aanwezig in RAF, (13.026), zonder verfranste toponiemen, zonder Franse schaal</p>	43
1816	<p>Tekenaar: J.C. Rijk – hydrograaf, marine-officier</p> <p>Geassisteerd door Pieter Janssen Duinker – hydrograaf, marine-officier</p>	Kaart van Texelse Zeegaten	
1831, 1853, 1866, 1894	<p>Tekenaar: S.J. Keuchenius – hydrograaf, marine-officier, werkzaam voor de Hydrografische Dienst van de Marine</p> <p>Graveur: J.C. Zürcher (Zürcher)</p> <p>Uitgave: G. Hulst van Keulen, Amsterdam (1831)</p>	<p>Hydrografische kaart van de zeegaten rondom Lieland, Terschelling en Ameland, Zuiderzee en wadden</p> <p>Gedrukt, 89x107, schaal 1:50.000</p> <p>Nauwkeurige en gedetailleerde kaart. Gaat samen met de publicatie S.J. Keuchenius, <i>Beschrijving behoorende bij de hydrographische kaart der zeegaten van Vlieland, Terschelling en Ameland,</i> (1831), aanwezig in Maritiem Museum in Den Helder. De diepten zijn gedrukt in Nederlandse palmen (decimeters)</p> <p>Tweede editiereeks van de kaart door A. van Rhyn (1853); zie</p>	<p>Kaart uit 1831: UBL BN VII-10-8; UU FRW, collectie Moll 486; NA 4VTHR 202, 4HYDRO 112 E8, 4WCAP nr. 3298-1, 40 BGK nr. p11-635; Tresoar, kaartnr. 2278; NHA A27 Vlie 2; MBH K104 (84x118,7, reproductie uit 1969)</p> <p>Literatuur: Koeman (1983), 223-224; Guleij (1993), voor uitleg over complexe archief van de Hydrografische Dienst; Donkersloot-de Vrij (2002), nrs. 51.1, 51.2, 51.3, 51.4</p>

		<p>Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 51.2</p> <p>Derde editiereeks van de kaart door A.R. Blommendal (1866); zie Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 51.3</p> <p>Vierde editiereeks van de kaart door C.J. de Jong Pz., J.M. Phaff, G.P. van Hecking Colenbrander, W. Naudin ten Cate (1894); zie Donkersloot-de Vrij (2002), nr. 51.4</p>	
1852	Tekenaar: A. van Rhyn – Hydrograaf, marine-officier	Kaart van Eyerlandse gronden	
1876	P.J. Buijskes - marine-officier, hydrograaf, chef van de Hydrografische Dienst in 1875, als opvolger van Blommendal	Kaart van het waddengebied	
1915	Tekenaar: ?	Kaarten betreffende de visserij in de Waddenzee, 1 omslag	Tresoar, toegnr. 43-01: Ontvangers der Domeinen, invnr. 504: